

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZÉKESZTŐI SZÁLLÁS:

Ó-vár Vizi-utca. 231. szám, első emeletben

Megjelen e lap hetenkint kétszer, u. m. Vasárnap és Csőtörtőkön. Ara évnegyedre 3 ft
o. é. Hirdetési ár: soronkint 7 kr, s minden hirdetés után 30 kr bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelteik.

KIADO-HIVATAL:

Középtéca, STEIN J. könyvkereskedése.

GYÁSZÜNNEPÉLY

gr. SZÉCHENYI ISTVÁN emlékére az unitáriusok templomában.

A magyar nemzet nagy halottjának, gr. SZÉCHENYI ISTVÁN-nak elhunytá föltött a kolozsvári egységihivők templomában mult vasárnapon (apr. 29-dikén) tartott meg a tiszteletli gyászünnepe. A nagy templom majdnem minden legkisebb zugában megtölt, a falak, a szöszek, és az orgona-erkély, s a padok gyászba voltak borítva, az a közönség ünnepélyes gyászba öltözve jelent meg, a férfiak fátvállal a süvegeiken, a hölgyek bevont párták és fejkötőkkel, teljes magyar gyászban. A testvér hitfelekezetek közül az ev. reformátusok papi és tanári kara, továbbá a városi tanács teljes személyzetével, a casino, a polgári társalkodó stb. számos tagokkal képviselve vettek részt. A protestáns szellemben megható egyszerűséggel tartott ünnepély magasztosan hatott a roppant közönségre, a melynek sorában minden rend és rang, és életkor egyéneit lehetett testvéri egyenlőségben összegyűltve látni. Először egy zsoltár énekeltetett, rá a Kölcsey-hymnuszt énekelte orgona kísérettel az összes közönség felállása mellett ugyanazon műkedvelő énekkar, a mely a piaci székes-egyházban tartott requiem alkalmával közreműködött, melynek végeztével Ferencz József lelkész és tanár a szónoki széken megjelenvén, egy valóban szép, alkalmi könyörgést mondott, a mely a nagy halottemléke iránti kegyeletli érzelmet hiven tolmácsolta. A könyörgés után egy honfidal következett, mire a szép reményű fiatal szónok egészen angol-unitárius modorban egy bölcselkedő derék beszédet tartott, a melynek alap-tételül Dan. XII. 3. „És a bölcsék fénylenek, mint az égnek fényessége, és a kik sokakat az igazságra visznek, miként a csillagok, örökkön örökké fénylenek,” mondatát vette fel. Mindenekföltött megható jelenettel végződött a gyászünnepe. Ugyanis, midőn a szónok lelkész beszédét s zárímájt végezve, a karban megzendült a „Szózat,” mintegy varázsszerűen egyszerre az egész közönség felállott, a hölgyek (s köztük sokan zokogva) az üllöpadok előkarfájára borultak, míg a férfiak (közülük sokan szomorúan utánékelve a megható versszakokat) komolyan, megilletődve állottak. Midőn a szózat első versszaka megzendült, a toronyban a harangok is megkondultak és mélabus szózzal hirdették a gyászünnepe magasztos végét. Mint értesültünk az unitáriusok egyházi tanácsa elhatározta az összes erdélyi egységihivők nevében részvevő iratot küldeni az elhunyt nagy hazafi özvegyének.

(D) Szemle. A külföldi lapok élénken foglalkoznak az ausztriai birodalom politikai szervezésére vonatkozó fölségi sajátkezü iratokkal; s az első — feltélesen értesítő — sürgönyökre, — egyszerre oly vélemény terjedett el, hogy Magyarország os alkotmánya visszaadott, s Ő Felsége ez ország királyává koronáztatja magát.

Ezen hír alapján egyszerre különböző európai politikai kombinációkat állítottak fel. Európa békéjének biztosítását látta a francia hivatalos Constitutionnel e rendszabályban, más lapok egy osztrák-francia szövetségről beszéltek. Egy szóval, pár napra egészen új és eleven hírekről pezgett Európa.

Altalában úgy fogák fel a fölségi irat alapeszméit, mintha az mintegy rögtönös ötlet, egyszerre az égből hullott alá, holott már a villafrankai császári nyilatkozványban, s azt követett fejtegetésekben kitűnt, hogy alkotmányos reformok oetrorozása van elhatározva, önállás tervezve az egyes tartományok részére a közigazgatási kérdésekre nézve, hol tekintet lesz fordítva az egyes országok történelmi fejlődésére.

Ezen czélból lön elkészítve a tavaly projectalt köz-ségrendszer, melynek alapján volt szándék felállítani a kerületi vagy megyehatóságokat, s ezekből alakítólag a tartományi képviselőket vagyis országgyűléseket.

Igy a mennyiben még ekkor a kérdést felfoghattuk, s a mennyiben ahhoz a jobban értesülhetett bécsi lapok hozzászólottak, nem a magyar alkotmány visszaállításáról, hanem Ausztria constitutionalisáról van szó. Így hangzik ő fölsége kéziratának ezen tétele is „parancsolom . . . hogy az önkormányzásnak az összes koronaországokba behozandó elve Magyarországban is érvényesíttessék.”

Itt tehát nem egyes ország alkotmányának visszaállításáról van szó; és ez alkotmányos autonomia körébe csak a közigazgatás esik, így szólna a fölségi irat egy más tétele: „szándékom a politikai igazgatás ügyei számára megyei igazgatásokat hozni be, s azok mellé az azelőtt fennállott rendszer szerint megyegyűléseket s választmányokat adni, a jelen viszonyoknak megfelelő összealakítással.”

Az Oest. Zeit. is úgy értelmezi e rendszabályt, hogy az nem ad semmi különállást Magyarországnak, de minden koronatarományok hasonló rendszer alá jönnek, s az „összes monarchia” eszméjén semmi legkisebb változtatás sem történik.

Mint hogy a megyei és országgyűlési constitutio nem csak a közigazgatást, de a törvénykezést is a törvényhozást is keblel az uralkodó fölséggel megosztva gyakorolta; az „összes monarchia” elvének szorosabb megtartása a régi alkotmány visszaállítását nehezen engedhetné meg. És így az Oest. Zeitung felfogása nagyon is alaposnak látszik. Az Ost. D. Post éppen ki is emeli, hogy ezen rendszabály a polgári és büntető törvénykezést nem veszi hatáskörébe.

És mégis nemcsak a külföldi lapok; de az Ausztria érdekei mellett a bécsi lapoknál is nagyobb buzgalommal

küzdő Augsb. Allg. Zeitung bécsi levelezője is, a szándékba vett reformokról más hangon beszél mint a bécsi lapok.

E bécsi levelező éppen nem sok rokonszenvet mutatott a magyarok iránt ekkor, s mindig igen jó helyről látszott értesülve lenni. Most tábornagynagy Benedek öccsje kineveztetéséről szólva, szóról szóra ezt írja: „az éppen oly ildomos mint vitéz general, meleg védszózatot emelt honfitársainak törvényes kívánatai mellett, s már rég idő óta a parlamentális kormányzat visszaállítását jellelő ki mint egyetlen eszközt arra nézve, hogy kibéküljön és kiengesztelődjék (versöhnung) a történelmi institutioinak elvesztése felett vigasztalhatlan ország, melynek szenvedőlegesen ellentállása a növekedő elégtelenségéig mind válságosabb irányt kezdett venni (lásd Allg. Zeit. Beil. 116).

Mi éppen nem érezzük illetékeseknek magunkat véleményi mondani e felfogások felett, csak egyszerűen constatozzuk a tetemesen ellenkező nézeteket. Egyébiránt azt hisszük, egyik felfogásra sem lehet semmi eldöntőt építeni, habár a bécsi lapok felfogását a császári irattal öszhangzóbbnak látjuk. E legmagasabb kézirat azonban csak rövid körvonalozta a teendőket, melyeknek szélesebb vagy korlátozottabb jogi értelmezését majd az alkalmazáskori miniszteri rendelkezésekből látjuk meg.

Addig csak az eszmék történelmi fejlődésének feljegyzése szorítkozhatunk.

A politikuskok figyelmének másik új tárgyát Törökország sorsa képezi. Mind nyiltabban kezdik beszélni, hogy az oláh tartományok egyetértve Szerbiával, Montenegróval, nagy kitörésre, roppant forradalomra állanak készen, mely talán az oszmán birodalom teljes megsemmisítését vonhatja maga után, főként ha két fontos hír valószínű, u. m. az, hogy az oláh fejedelemiségben nagy mennyiségű fegyver érkezett francia kezekből, és hogy Oroszország nagy serget gyűjt Bessarabiában.

Már régebben emlékeztünk, hogy Európa egy orosz-francia coalitiót sejt, most egyes lapok komolyabban kezdenek beszélni a két hatalom közti szorosabb szövetségről, melynek célja az volna, hogy az orosz Konstantinápolyra, a francia a rajnai tartományokra tehesse kezét. Hórsman az angol parlamentben nyíltan állítja, hogy a porosz kormány francia részről már felszólítást is kapott a rajnai terület feletti alkudozások iránt; és a szónok Angliát látja a végeredmény felé fenyegetve. Am az angol miniszterek nem látják oly borulnak Anglia sorsát. Mit gondolnak vajjon ők? Emlékezzünk olvasóink, a minap szólottunk az obszorne látogatásról, hol Napoleonnak Palmerston azon indítványt tette, hogy Egyiptom és Szicília legyen önálló, angol szuverenitás alatt! És im most Szicília fel van lázadva; az angol miniszterek a nápolyi királyt trónja elvesztésével fenyegetik. És im tul az oláh és szláv tartományok lázadó felében, míg Poroszország a népjog mellett emeli szavát.

Volt még idő, midőn azt hitték, hogy Angolhon Franciaországgal mindjárt hajba kap, s néhány nap múlva a

Néhány észrevétel TEUTSCH G. ur ily ezimű munkájára:

„Geschichte der Siebenbürger Sachsen, für das saechsische Volk.“

A történetírónak mindenekfelett kötelessége: hogy a megtörtént dolgokat hiven és adatolva írja meg; hogy azokból ő maga észlelődvén, oly olvasmányt készítsen, mely olvasóinak mulattató, hasznos, és tanulságos legyen; s végre: hogy elfogultságból azokat el ne fordítse.

Miként felelt meg ezen történetírói kötelességeknek Teutsch ur fenn ezimzett munkájában: lássunk abból egy pár adatot. Elég lesz ez is arra, hogy aztán az egészre következtessünk.

Az 5-dik füzet 586. lapján azt írja Teutsch ur, hogy a midőn Rhédeinek fejedelemmé való választása forgott kérdésben, sokan voltak, kik Baresai Ákost is a fejedelemségre méltónak ítélték; de viszont sokan voltak, kik azt ellenztették, mondván: „Nagyon kell vigyázni, kinek adatik a fejedelmi Méltóságos (így!) ezim: ahoz isteni félelem, bölcsesség, értelem, születés és gazdagság szükséges. Az említett nemes ur (t. i. Baresai Ákos) „csak alacsony származású, még pedig nemzetére oláh, kevés jöszágu és nagyon közönséges (allzugemcine) magaviselete és bohókásdai által (Possenreiszerei) a fejedelmi tekintélyt veszedelemzetheti” sat. Ugyanazon lapon Teutsch ur ezen az uton még tovább is halad, és végtére Baresai Ákosból éppenségesen I-ső Rákóczy Györgynél — kályhafutót (Ofenheizer) csinál.

Azonban ne gondolja senki, hogy Teutsch ur ezen impudens állításait talán valami hitelt érdemlő kutfőre, vagy talán ő általa felfedezett régi okmányra — alapítja! — oh nem: — ő azokat egy ismeretlen krónika után írja, melynek íróját maga Teutsch

ur is megemlíteni méltónak nem ítélte; mi által az észlelő olvasóban azon gyantut gerjesztí, hogy azon, Teutsch ur által krónika formára faragott mondat, aligha igaz konyhán készült, mely sejtődött azon körülmény is növeszt, hogy Teutsch ur fenn idézett mondatában a fejedelmi ezim Méltóságosnak tétetik, holott akármily együgyű volt legyen is a krónika-író, azt mégis csak tudhatta, hogy Erdélyben a fejedelmek Nagyságos ezim illette. — Egyébiránt akármint legyen is a dolog, azaz: akár krónikából írta becs-mérléseit Teutsch ur, akár pedig ő maga faragta azokat: én valótlanságát hiteles kutfők és okiratok által akarom bizonyítani.

Ha szintén Zilahi Endrének, — ki Baresai Ábrahám az író édesatyja felett 1716. parentált, — azon állítását, hogy a „Baresai család Szent-László magyar királytól ered,” mint forrás nélkülű figyelemre nem is méltatjuk; abban azonban minden történetírók és genealogusok, kik eddig a Baresai családról írtak, egyformán megegyeznek: „hogy a legrégebb magyar családok sorához tartozik, melyek ősi jöszágaikat első foglalási joggal bírják, és a melyeknek sohase volt nemesi oklevelek.” Lehoczy, Wagner, Kövári, Nagy Iván. Kerékgyártó munkáikban e család eredetét Márkit, ki 1216-ban horvátországi bán volt, viszik fel, és Kövári kutfőre is hivatkozik. Ezen törzsből aztán mindig nagyobb historiai hitelességgel növekszik a család, mely ámbár Nagy Iván által elég nagy szorgalommal van összeállítva: Andrásig mégis sok helyt hiányos; de azért a törzs sarjadékai között ott találunk egy Jánosra és Tamásra, kik 1454-ben 5-dik Lászlótól és 1462-ben Mátyástól hű szolgálataikért adománylevelet kaptak; egy Lászlóra, ki Szapolyai Jánosnak titkára volt; egy Ákosra a Tamás fíjára, ki 2-dik Ulászló Erdélyben szép birtokokkal ajándékozott meg; egy Gáspárra, ki lippay és káransebesi kapitány levén, Békeshézi elpár-

tolása miatt, Báthori István által 1575-en kivégeztetett (Bethlen t. i.). Egy Andrássra, ki Báthori I. alatt illyei főkapitány volt sat. de a rendezett nemzedékben ott látjuk magát Baresai Ákost, kiről Kemény János önéletrajzában Szalaitól a 13. lapon ezeket mondja: „Szalanczi János búcsúletés főember, in virili deficiála: marada leánya Erzsébet, a kit adának Baresai Ákosnak, Hunyad és Szörin vármegyék főispányának, lugosi, káransebesi bánnak, tanács urnak, praesidentnek, és tavalyi hadakozás alatt loctutenesnek.” — Ezekből azt hiszem mindenki, kit a felekezetség büne meg nem vakított, állathatja: hogy Baresai Ákos, kinek ősei Ázsiából hozták magokkal az arany szabadságot, és a meghódított új hazában, foglalás, vagy sorvetés által nyerték a nemesi földtulajdost: annak származása nem alacsony, és nemzetére nézve is oláh nem lehet; azt is minden józan eszű ember átláthatja, hogy a kit főispánnak, bánnak, tanács urnak tesznek, praesidentnek megválasztanak, és egy egész ország helytartójává érdemesítenek: az nem bohócz! és ha szintén a tekintélyt nem is tartotta, mint „né-mely tudós professor urnak, a „porcina gravitász-ban,” magaviselete még sem lehet oly közönséges, hogy az által okot szolgáltatson Teutsch urnak a nyájasságot (Leutselig-keit) aljas magaviseletnek keresztelni.

Továbbá Teutsch ur szerencsétlen krónikássa azt is mondja: hogy Baresai Ákos, midőn öt fejedelmek akarták megválasztani: kevés jöszággal birt. — A kevés és sokról való fogalom egyéni felfogástól függ, és nagyon relativ, p. o. a mi Teutsch ur előtt kevés, az másnál sok lehet, s megfordítva. Erről tehát vitakozni nem érdemes; mindazonáltal nem leend érdektelen megtudni: mit birt Baresai Ákos 1658 n ősi és adományozási jogon? — Itt azonban kénytelen vagyok kinyilatkoztatni, hogy „valamint ezen észrevételek megtételé-

re, ugy e részben is a Baresai család egyet-len egy tagjától is semmi adatot nem bírok;” csupan olvasmányim, jegyzéseim, és kutató-mosra támaszkodom; azért a mi hiány ebben leszen, — az rovásomra esik.

Kövári, Nagy Iván, Kerékgyártó szerint első elfoglalási jogon bírja e család: Nagy-Baresát a család ősfészeké, honnan vezeték és elnevezést veszi; a felső-pestesi és sárfalvi birtok-részeket Hunyad-megyében. Wagner szerint 1454-ben 5-ik László királytól kapja Erkedet és Dsoszányt; Hunyadi Mátyástól 1462-ben a hunyadi uradalomtól 8 falut, és Szent-Andráson a esőkezi részt. 2-ik Ulászlótól pedig Sztrigyí Márton minden erdélyi birtokait. Ezeken kívül bírja még e család Csorát egészen, Város-Vizén, Bucsum-ban sat. Lépes András jószággrészeit. (Kövári.)

Maga Baresai Ákos pedig egyedül, a fennebbiekből reá jutott jöszágokon kívül, bírta Tártariát és Volyát egészen; Maros-Solymos és Nagyágon a Bagdiféle jószág részt (Fejérv. Kajt. Lib. Reg. XI. 129.) Birta Piskit, az ott való nemesi telekkel és udvarházzal, Zamat, Barosot, Popenyedet, Burzsukot és Szelistyét egészen; Bredecseben, Petrisen, Bunyesten, Ungurdon, Pradeszen, Zetényben, és Barbu-Szenyvesden mind azon jószágrészeket, melyek piski Kapitány Boldizsár magvaszakadtával a fiscusra jutottak (Fejérv. Kajt. Lib. Reg. XI. 139 l.) — Birta ezeken kívül nője Szalanczi Erzsébeth jogán, ennek édesatyja csik-szent-tamási Szalanczi Jánosnak minden jöszágát, és anyja Kemény Erzsébetnek minden hozományát.*) Mindezekből látszik,

*) Szalanczi Erzsébetet sem Kövári, sem Nagy Iván, sem más író mindeddig mint Baresai Ákos nőjét nem említette meg; mi annál feltűnőbb, hogy azt már Kemény János önéletrajzában felhozta. Én Szalanczi Erzsébetnek olvastam egy 1659-ki eredeti levélét, melyben magát így cimezi: Elizabetha Szalanczi dei Gratia Transilvaniae Principissa, Partium Regni Hungariae Domina, et Siondorum Comitissa etc. Datum in Civitate nostra Alba-Julia anno Domini 1659. — Különös, hogy a nap és hónap szám nincs

legtitkosabb egyetértés jött napvilágra, volt idő, midőn orosz, porosz, angol, francia egymás közt megszakadva látszott, s csakhamar egészen egyetértő magatartás mutatkozott az olasz kérdésben. Ily egyetértelmű kezd mutatkozni a nagyobb hatalmak közt most a német kérdésben. Az orosz kormány által sugalmazott „Nord“ egyenesen Ausztria ignorálásával nyilatkozik Poroszországgal elhatározásáról a német érdekek vezérletében, Angol s Franciaország nézetei az általunk már említett obszornei látogatás titkaival együtt lepleződtek le. Ők az osztrák uralkodó ház misszióját egy dunai végleges állam megalapításában helyezik; Poroszország már lényegesen szerepet kezd játszani, s ha a porosz képviselők házában április 24-én tett nyilatkozatokat megfontoljuk, látjuk, hogy a poroszok éppen nincsenek méltánylással azon készséggel, melyet Ausztria a bund védelmezésére kintintet. „Mit akarunk mi — így kiálta fel Vinke képviselő — mi a német néptörzs egységét akarjuk Poroszország vezérlete alatt és Ausztria kizárásával. Ez igen egyszerű dolog, (l. Allg. Z. 115 sz.)

Míg a porosz politika a német nép érzelmeit akarja saját érdekében feliasztani, addig Ausztria a német kormányok rokonszenvét bírja, a mint ez a kurhesseni kérdésben is kintint, és így ha most vagy később e százados antagonizmus miatt szakításra kerül a dolog a két nagy hatalom közt, annak végeredménye évszázadokra fogja eldönteni Európá sorsát. Vagy minden újra alakul, vagy a régi jobban megszilárdul mint valaha.

A kolozsvári nagy kaszinó részvértára n. gr. SZÉCHENYI özvegyéhez. — Nagy méltóságú grófné! Engedje nagy méltóságod részt venni a Széchenyi-család fájdalmában, mely egyszersmind egész Magyarországra, hadd sirathassa meg Széchenyi István grófbán legnagyobb fiát Erdély is, mely múltjánál és jövőjénél fogva, vágyban, és törekvésben, örömben és fájdalommal folytat ugyanegy Magyarországgal.

A kolozsvári kaszinó nevében szólnak, azonban úgy hiszünk, hogy egész Erdély részvétét, fájdalmát, gyásztól tolmácsoljuk, mert ha volt valaha hazánkban férfi, kit a kunyhótól a palotáig mindenki áldott, az Széchenyi István gróf a hazai nagy erőknek nagy bajnokja; mert ha élt valaha magyar, kinek századokra ható törekvéseit siker koszorúzza, az ismét csak ő, hanyatló és süllyedni indult nemzetünk regenerátora; mert ha van eszme, melybe annyi család és vesztesség után hinni tudunk, az egyedül az ő szellemének szent hagyománya, mely örök időkre szól, mint a proféták ihlete. Buba merült szívünk, könyvtől nedves szemünk, gyászoló ruhánk, buzgó imádságunk mind az ő halálát, a mi vesztességünket hirdetik; az összes nagy magyar nemzet gyászolja a legnagyobb magyart, oly mélyen, oly áthatón mint talán soha senkit.

Ugy van nagy méltóságú grófné, e nemzeti gyász, sem az illem szokott adója, sem a részvét mindennapi gerjedelme. Ez a nemzeti érzés mély gyásza, mely méltó kíván lenni nagy halottjához; ez a hazafiság cultusa, mely hiven a dicsőült szelleméhez, a multon táplálkozik és jövőre hat; ez a nemzeti hála nyilatkozása, mely fájdalmi közt az örök élő emlékek keres vigaszt, reményt, lelkesülést. Széchenyi István gróf halva, koporsójában is áldón és lelkesítőn hat nemzetére, mint életében mindég. Az ő gyász ünnepélyei nemzeti vallásos ünnepélyek egyszersmind. Ravatalánál közös fájdalomba olvadva állunk mindnyájan, a két haza minden rendű, hitű és nyelvű polgárai. Nemzeti nagy emlékek benyomásai vegyülnek a gyász és imádság hangjai közé. Látni, hallani véljük őt, és érezzük szellemét. Harminczöt év dicső és szomorú emléke vonul át lelkünkön a reményektől a csalódásokig, a diadalvektől a romokig, mélyen megindulva töröljük könnyeinket, de egyszers-

mind annál erősen ragaszkodunk azon hithez, melyet ő vallott először, melyért egész életét áldozta, hogy Magyarország nem volt, hanem lesz, de egyszersmind azon nagy érzés dobogtatja szívünket, mely vele e szavakat mondatta: az emberiségnek egy nemzetet megtartani, sajátosságait, mint erejét megőrizni és szeplőtlen minőségben kifejteni, nemesíteni erőt, erejét, s így egészen új, nem ismert alakokban kiképezve, végeztéljához, az emberiség feldicsőítéséhez vezetni: ez a mi feladatunk. Nagy tettek és gondok, nagy áldozatok és szenvedések közt küzdött ő e feladatért, a mit már elértünk az ő munkája, a mit még el kell érünk, oda az ő nyomdokai vezetnek. Oh Széchenyi István gróf emléket semmi és soha ki nem törölheti a magyar nemzet szívéből. Nemzedékről nemzedékre fog szállani az, mint a magyar szellem legmagasabb eszményképe, mint a hazafiság legmagasabb példánya, mint dicsőségünk legfényesebb sugara, mint vezércsillagunk a vészek közt, mint zászló küzdelmünkben, mint diadaloszlop jobb napjainkban.

Vajha nagyméltóságú grófné! a nemzeti részvét és hála e kifejezései enyhítnék valamennyire a leggyöngédebb férj és atya miatti fájdalmait! vajha nagy reményű fiában, kik atyjok erejénél lelkesülnek, visszapótolhatná az ég a pótolhatlan vesztést! A legdicsőbb férfiu özvegyére, a legjobb anyja gyermekeire kérünk Istenőt vigaszt és áldást.

Fogadjá nagyméltóságod mely részvétünk és hódoló tiszteletünk ismételt kifejezéseit; a kolozsvári kaszinó közgyűléséből.

Gr. Lázár Miklós igazgató.

Mara Miklós jegyző.

Nagy-Enyed, április 26-kán 1860. — A bánatos család által a „nemzet nagy halottja“ dicsőült szelleméért mai napra tett gyászisteni tisztelet városunk polgárai is a hazafi legmélyebb fájdalom és részvét könyhullatásai között egy szível lélekkel megünnepelék. Kaszinó-egyletünk, a régi Alsó-Fehér egykori tekintélyes casinójának szerény, de hazafizésben hű és méltó utódja, mely szerencsés vala a magyar casinók nagy alapítóját alakulása első percétől fogva tiszteletbeli tagjait tiszteletbeli, szent kötelességének tartotta a nagy hazafi elvesztése fölötti mély bánatát ünnepélyesen kifejezni, egyhangulag meghatározván, hogy 1) a dicsőült elköltözött nemes szellemének a helybeli szent ferenczrendiek, és reformátusok egyházaiban gyászisteni tiszteletet tartson, melyen az egyet tagjai testületileg megjelenjenek; 2) a megboldogult bánatos özvegyének a mai napról az országos csapás fölötti mély fájdalom s legösztönből részvétét vigasztaló levélben kifejezze; 3) tagjai egy hónapi gyászt öltsenek; 4) azon régebbi határozat feljuttatja, mely szerint a dicsőült nagy városunk végromlásakor elpusztult melléke helyébe díszes olajképet rendel meg a casinói nagy terembe... Szerény egyetünk ime hazafias határozata villámsebesen futotta be a várost és vidéket, és a mai délelőtti a szent ferenczrendiek egyházába fölállított nagyszerű és tömörkedő gyertyafényben uszó gyászravatal köré sereglett a gyászba öltözött nők és férfiak díszes koszorúja s az éppen heti vásáron levő számos vidéki nép. Itt a hazafias érzésű derék egyház atyák megragadó ajátóssággal mutatták be a Mindenható Istennek az engesztelő áldozatot... Innen a városunkban az utóbbi években szokatlan díszes és népes gyülekezet a két felekezet összes harangjainak bús kongása mellett a reformátusok gyászszal bevont nagyszerű egyházába vonult, hol már a helybeli főtanoda hetedfél-száznyi ifjúsága s az ájtatos hívek számlálhatatlan serege felekezeti különbség nélkül össze volt gyűlékezve. Az egyházi és az ifjúság által mesterileg előadott harmonias gyászenek után a ref. egyház segédpapja, főtanodai tanár és hírneves szónok M. K. tarta szíveket és velőket megrendítő gyászmít a nemzet nagy halottjairól, kinek szíve megszakadt, mert nem láthatá nemzetét oly boldognak, milyennek

ohajtá... Az isteni tiszteletet viszont az ifjúság megható őszhangzatos gyászeneké zárta be, és roppant halotti gyülekezet könybe lábatl szemekkel, néma, de legszentebb érzelmeiket kifejező arccal és istenbe vetett rendületlen bizalommal távozott a keble szentélyében örökké élő dicső szellem gyászravatalától.

Más levelezőnk ugyanez ügyben így ír: N.-Enyed, apr. 26-kán. Ma városunk mély gyászba borulva sietett a kath. templomba, hol a nemzet nagy halottjának dicső lelkeért engesztelő áldozat nyújtott be a népek Mindenható atyjához, kihez forrón emelkedék föl a gyászoló közönség buzgó imája; a ravatalon látható volt, az üdvözültek örökzölddel koszorúzott képe; a szertartás végződése után az egész nagy gyászoló közönség átmélt a ref. egyházba, hol az őszhangzó gyászenek, s a szónok érteleműs és érzékeny könyörgése, mindnyájunk szemébe könyeket fakasztta, de hadd omoljanak könyeink, mert nemzetünk egére a legszentebb legistább fény szűnt meg világítani! Mózesünk veszett el! s ki tudja lesz-e Józsuénk! Vajha ezen könyek számunkra a nemzeti egyetértés, egyesülés illatos virágát növelné, mert mint méltó fájdalomunknak elhunyt nagy férfija mondá: „Egyesülésben az erő és erőben a boldogság!“

Olvasó egyetünk is gyászt öltött, fennállása óta tiszt. tagjának halálára, s mely részvétét levélben közölte a bánatos özvegygel.

Ujdonságok.

— A jövő vasárnap délelőtti templomozás alkalmával fog tartani az ev. reformált felekezet b. farkas-utcai templomában néhai gróf Széchenyi István halotti tiszteletét. A mint értesítették t. Nagy Péter lelkész és tanár ur fog tartani alkalmi beszédet.

— A m. n. falragasokban hirdette látjuk, Reményi Ede a napokban érkezik városunkba, hová igen szívesen várjuk már egy hónap óta. A mint hallszik a redoubtan tartandó hangversenyeit.

— (Requiem Bécsben Széchenyi Istvánért és a pesti események.) A „Wanderer“ írja: A requiem Széchenyi István grófról ma (26.) tartott meg a Benczék templomában. Az egyház egy része gyászszóval volt bevonva, a gyászposztó felett a gróf címere díszelt. Középen állt a fényesen világított ravatal. Az egyház zsufolva vala, s a jelenlévők közt a Bécsben levő magyar aristocritia teljesen képviselve látszott. Ellenben némely, Pestről várt személyiségek hiányoztak. Ugy látszik, hogy a tegnapi délelőtti pesti események sokakat visszatartottak azok közül is, kiknek megengedve lett volna a feljövétel, illető jogosultságuk használatára.

A külön gőzös tudniillik, mely Pestről 400 fiatal embert vala Bécsbe szállítandó Széchenyi requiemjére, tudomás szerint nem érkezett meg. A kimaradás okairól ezt halljuk: Kedden délelőtti, néhány órával az elindulás előtt kijelenté a gőzhajózási társaság, hogy a kívánt hajót az eredetileg megállapított árt rendeltetés alá nem adhatja, hanem fejenként 10 forintot, összesen 4000 forintot követel. Ennyi pénzök nem volt együtt a fiatal embereknek; azonban rögtön aláírást nyitottak, több főre nevezetes összeget küldött a kávéházba s 6 óra körül a 4000 forint ki volt teremve.

A hajónak este 9 órakor kellett volna indulnia; a fiatal emberek megjelentek podgyászostól; sürű néptömeg állott a parton; egyszer cseppet — de nem ismét! A nép nem mozdult és a rendőrhivatalnokokat, kiket később maga Protmann udvari tanácsos ur követelt, kijelenték, hogy az elindulásnak

— hogy ámbár a mint feljebb is említém — a sokra és kevésre nézve különböző a gustus, de azért Teutsch ur bármily piquant gustussal bír: mégis azzal, mit Barcsai Akos bírt, bőven beérheti.

De mindenek között legeredetibb és legemlésebb meséje Teutsch urnak az, midőn Barcsai Akosból 1-ső Rákóczy Györgynél kályhafűtő farag! még pedig nem valami krónikás sugásból, hanem saját fejből. Minthogy ezt professor Teutsch ur mondja az erdélyi szász nemzet történetében a szász népek, természetesen ily tekintély ellen nekünk szólani nem lehet, és el kell hinnünk: hogy ama büszke, nagyragyó, a legkisebb külsőségekre is sokat tartó 1-ső Rákóczy György fejedelem, ki kardját még a római császár ellen is diadalmasan villogtatta, és lengyel királlyá vágyódott, 1634-ben, tehát szinte fejedelemsége kezdetén Bécsbe a császárhoz, Pázmán bíbornokhoz, és Sennyei magyar kancellárhoz Barcsai Akos kályhafűtőjét küldte követségbe; el kell hinnünk újból azt is, hogy 1644. végén, midőn a moldvai Bázil, vagy Lupul vajda leányával Radzivil Jánosius lithvániai herceggel tartotta menyegzőjét, e lakodalmon Rákóczy fejedelemet, annak legvittebb vezére Kemény János,

és kályhafűtője Barcsai Akos képviselték (lásd Kemény János önéletrajza Szalaiól 422 l.). — Ily szép meséket valóban csak Teutsch ur tud írni.

De azt kérdem kegyedtől professor ur: mit tenne kegyed, ha ezen magyar most is virágzó főcsalád valamelyik tagja kegyedet ezekért hazugnak és rágalomzónak nyilvánítván elégtételt követelne kegyed ellen? — kegyed ugy-e írói jogára hivatkoznék. Igen, de mondja meg: illő-e az, hogy kegyed minden alapos historiai adat, és hiteles kúffó nélkül egy család dot, melynek jelenleg is „két igen jeles tagja a szász nemzet első családjával házassági viszonyban áll, éppen azon tagjában, ki által a család fénykorát érte el,“ meggyaláznai igyekezett? — de hát mit tartozik az szász néphez, ha Barcsai Akos oláh, szegény, bohóc és kályhafűtő volt? hiszen kegyed nem a Barcsai Akos életét, hanem a szász nemzet erdélyi történetét akarta megírni. — Látja kegyed, ezzel kegyed elárulja, hogy nem történetírónak való; mert felekezetiességgel az adatokat elferdíti, és írásában más nemzet irányában ellenszenvvel viseltetik.

De Teutsch ur még a historiai adatokat is hibásan adja elő; mert p. o. Brandenburgi Katalin nem a medgyesi, hanem a kolozsvári gyűlésen mondott le a fejedelemségről szeptemb. 28-án 1630. — Bethlen István nem augusztusban, hanem szeptember 28-án, éppen a Katalin lemondása napján választották meg fejedelemnek. Rákóczy György nem 1631-ben lesz fejedelem, hanem 1630. december 4-én a segesvári gyűlésen, és beigattatik 1630. december 24-én kedd napon, és nem hal meg 1648. október 23-án, hanem október 11-én, s így tovább. — Majd minden adata hibás és hiányos! — sőt még a szász-nemzet történetében sem eléggé jártas, — így p. o. 540 lapon a brassai esetet oly röviden és homályosan írja le, hogy abból az olvasó, ki azt más helyről nem tudja, nem sokat okul, mi azt bizonyítja, hogy azt

maga az író is vagy nem tudta, vagy olvasót a tény igaz állásáról nem akarta felvilágosítani. — A szebeni még rövidében egy pár sorba foglalja, és nem írja meg, hogy a szebeni tanács és közönség 1638-an május hó 7-én Szerafin Bálint királybíró, Szentagotai (azaz: kit Teutsch ur Angnetlernek nevez) Mihály polgármester és Ötvös Péter szebeni esküdt polgár aláírása alatt a tanács külön, és a közönség újból külön kötelezvényt tartozott adni az országának, hogy külső belzavarok alkalmával a fejedelemség, és a nemeseknek városukban menhelyet tartoznak adni sat.* Ilyeneket és ezekhez hasonlókat, azoknak okait, következményeit kellett volna Teutsch urnak higgadt, és szenvedély nélküli észlelődséggel értelmesen és okadatosn megírni: ekkor olvasóink egy hasznos és tanulságos olvasmányt nyujt vala, nem pedig egy sine luce, sine nuce miszt, mely „ignotus quidem fallit, sed notis est derisui.“

Kénytelen voltam ezeket sine ira, et studio elmondani. Tartoztam azzal az igazságnak, tartoztam a megsértett családnak is, melynek némely tagjaihoz a barátság láncza fűz. Kik hogy magok nem léptek fel Teutsch ur ellen, az azt hiszem azon okból történt, mert tudják, hogy nem fog az aranyon a rozsdá. — En sem annak védelméért léptem fel, csupán az olvasó közönséget kívántam Teutsch ur piszkolódó állításai alapatlanságáról meggyőzni és munkája irányára figyelmeztetni.

Dr. Ötvös Ágoston.

* Ezen nevezetes okirat eredetije meg van a budai kamarai levéltárban. Másolatját én is birom. A szebeni közönség pedig a karolyfehérvári országos levéltárban Cista 3. Miscell. fasz. 6. nro 22 et 37.

Statistikai jegyzetek. Magyarország — odaérte a mellékletartományokat: — 6,175 □ geogr. mértföldre terül ki, s így a birodalom legnagyobb részét teszi, mely Magyarországon kívül 5,554 □ földet foglal magában. Mindamellett, hogy területe nagyobb, de népessége kisebb egy pár millióval, a birodalom többi összes tartományaira 17,598,354, Magyarországra annak régirészeire 14,500,000 lélek számíthatik. Magyarországot Erdélylyel együtt lakja 6,150,000 magyar, 1,589,000 német, 2,374,427 oláh, 1,193,005 szerb, 1,852,005 szlovák (tót) 993,995 horvát, 589,870 rácz, 350,000 zsidó. Vallásfelekezetei: római kath. 7,125,000, protestans 3,375,000, görög nemegyesült 2,790,000, egyesült görög 1,745,000, unitarius 65,000, zsidó 350,000. A különböző népfajok irodalmi mozgalmá egy 1855-i számítás szerint ezen évben rácz munka 6, szlovák 7, oláh 10, szerb 20, horvát 30, német 57, és magyar 510 jelent meg. Tanítást Erdély s Magyarországon van 146, a szerb vajdaságban 8, Horvátország és Szlavóniában 9. — Az iskolába járók száma következő arányban áll, oláh 10, rácz 10, szerb 30, szlovák 40, magyar 75, német 80 — száz után. Azon arány, mely egyedül a németekre nézve 5 pcenttel túl kedvezőbbek ki a magyarok felett, kiválólag annak tulajdonítható, mert a németek legnagyobb része városban lakik, a mi nagy előnyt ad a tanulmányok élvezetére, míg a magyar csaknem általában faluhelyeken szétszórvva lakik. Hasonló helyzetben vannak a többi népfajok is, melyek kiválólag a földművelés és földművelés után élnek. Az arány azonban ugy is a magyarelem miveltégi állásának nem válik szégyenire.

felsőbb parancs folytán el kell maradnia csak az akadémia tagjainak szabad Bécsbe utazni; a tanulóknak ez meg nem engedetik. Ezalatt 11 óra lett, mire a néhány százból álló tömeg az itt-ott világított utcákon keresztül a casinóhoz ment, a főúrnak megköszönendő a pénzbeli gyámolítást; azután a menetet — a „Szózat” énekése és „éljen”-kiáltások közt a muzeumhoz s onnan a nemzeti színházhoz vonult. Számos gyalogsági csapatostály nyomult ki, de jöllehet a menet jelentékenyül megnagyobbodott, a rend egy pillanatra sem zavartatott meg, s éjféli után mindenütt teljes csönd uralkodott.

— Bécs, apr. 27. A mai „Wien. Ztg.” Bruck b. halála körülményeiről a következő értesítést hozza: Bruck báró folyó hó 20-án mint tanu kihallgatott az Eynatten-pörben. Ezen kihallgatás okot adott további vizsgálatokra, melyek legközelebbi kilátása helyezették Bruck-nak más tanúkkal és bűnrészesekkel szembeállítását. E miatt Ő Felsége a császár a következő legfőbb f. hó 22-én kelt kizárólag bocsátotta ki: „Indítva érzem magamat arra, hogy ott, kérelmére ideiglenes nyugalmazásba helyezzem, s a pénzügyminiszterium vezetését ideiglenesen Plener birodalmi tanácsosra bízom.” — Ezen legmagasb kizárólag 22-én este kézbesítették Bruck urnak, s 23-án reggel elvégezve találták ágyában. Hírek szárnyaltan szélhűdésről. A halál híre felfüggesztetett a legmagasb kizárólag oltatását. A törvényes bonczélet a nyakon egy hosszú metszést s a kézcsuklóni metszéseket állapít meg. A halálzás valószínűleg az elvérzés következménye. Az öngyilkosságra lelki megérződésként és csüggettségnek anyagilag behizonyult állapota szolgáltatott alkalmat.

— Magyarországi kormányzó lovag Benedek Lajos t. sz. n. ur ő exorja Sopronban született 1805-ben, evangélikus, és tanulmányait a katonai pályára lépése előtt az ottani evangélikus főtanodában kezdte. Mostani nyugalmazott tanár s a magyar és keleti régiségek, jelesen pedig az ékírás nagy buvára és ismerője Szabó József ur magánnevelője alatt (B. H.) — Károlyfehérvárról írják nekünk: Itt városunkban apr. 28-án tartottak meg a városi közszék kívánságára a székesegyházban gróf Széchenyi Istvánért a gyászisteni tisztelet. Főpásztor ur ő excellenciája maga mutatta be az engesztelő áldozatot.

— Háromszékről írják hozzánk: Nagy veszteségek érték e nemzetet, legnagyobb emberei veszték el, nyilni kezdő remények közepette, oly emberek, kik multunknak fényes korszakait ragyogtatják a jelennek borús egén; de a mily nagy volt a veszteség, éppen oly nagyszerű volt a nemzetnek elhunyt nagyai iránt mutatott kegyelme; a magyar a dicsőültök életéhez méltólag állotta körül az ő emléköknek minden vidék, minden városban emelt gyászos ravatalt, minden vidék, minden város sietett a nagy nemzeti veszteség fölötti fájdalmat kifejezni. A legelső veszteség, mely bércecs kis hazánkat közvetlenül érintő, Józsi Sámuel halála volt; alig érkeztek meg a boldogultnak az egész nemzet által siratott hamvai, rögtön elhatározottak, hogy az ő emlékére gyászmise tartassék, s apr. hó 21-n egyszerre két helyt K.-Vásárhelytől (a kantai templomban) és S.-Sz.-Györgyön egyszerre tartottak az meg, én Szent-Györgyön jelen jelen, ezen utóbbit érintendően néhány szóval.

A kijelölt nap reggelén már a város tele volt a vidékről beseregő birtokos urakkal, kik mind nemzeti gyászruhában jelentek meg; 10 órakor, a város házából megindult a gyász menet, melyhez a piacon felállított czehek, iskolák, s nagy néptömeg csatlakozott; a kis templom, melynek fekete posztóval bevont falait, s a közepén levő gyász ravatalt az elhunyt családi cimerei díszíték, csak csekély részét fogadhatta be a jelenlevőknél. A gyászmise végével a requiemet egy meghatóan szép hang magyarul énekelte el. Az ünnepély végével a casinó termében összegyűlt értelmiség egy az elhunyt családhoz intézendő vizsgátfeliratot írt alá, s elhatározottak, hogy a nagy Széchenyi emlékére is gyászmise rendeztesék, s hogy mindenki 6 hétig gyászt viselend a két nagy halott emlékére.

— A görög április 1-jére valami furfangos ember egész Brassót megjárta. A város felett közvetlenül feltornyosuló Czenk tetején levő fákra 3 felakasztott alakot pillantottak meg; rögtön különféle versiók keringettek a felakasztottakról. Végre a rendőrség értesülve, a kíváncsiak nagy tömegétől kísértelve a sziklamorom megjelentek, s mily nagy volt a közös derűtlenség, midőn a felakasztottakban 3 crinoltint ismertek fel, melyekre nagy betűkkel „első április!” volt felírva.

— A magyar Akadémia ápril 23-iki ülésében a titkoknak a nyelv- és széptudományi osztály részéről néhány indítványt ada elő. Nevezetesen:

1) Az igazgatótanács e hó 18-án tartott gyűlésében elhatározta, hogy Széchenyi a tiszteletére rendezendő gyásznapon nem csak emlékbeszéd által, de költeménnyel is magasztalassék, s a nyelv- és széptudományi osztályra hagyta, hogy ennek megírására valamely akadémiai tagot szemeljen ki. A nevezett osztály e végre Arany Jánost ajánlván, az Akadémia egyhangulag elhatározta, hogy a Széchenyi magasztaló költemény megírásával Arany János rendes tag bizasék meg.

2) Javasolta a nyelv- és széptudományi osztály a Kazinczy Gábor által kéziratban beadott Kazinczy levelezésének a nyelvújítás ügyében közrebocsátását, mire névze az igazgatótanács föltételeken már előre megadta beleegyezését. E javaslatot az Akadémia határozattal emelvé, s így a nemzet nemcsak megint veszt elhunyt nagy nyelvújítójának egyik, sokáig kéziratban lappangott munkáját.

3) Javasolta még a nyelv- és széptudományi osztály, hogy a Vitéz-féle 40 aranyos jutalomtételt *, melynek határideje f. évi márc. 31-én letelet, s melyre e napig pályamunka nem érkezett, ujjal hirdesse ki az Akadémia. Határozattal lön, hogy e jutalomtételt új kitűzése, még pedig kettős (azaz 80 arany) jutalommal, a legközelebbi nagygyűlésen ajánlatssek. Nem lehet kétkedni, hogy a nagygyűlés ez ajánlatot elfogadja, s a kik pályáznai ohajtanának, egész biztossággal szentelhetik magukat a szép és hálás feladat megoldásának.

Ez után a jegyző Szilágyi Sándor levelező tag történeti

rajzból: „Béldi Pál és a bujdosók,” olvassa föl egyes részleteket. Az egészre nem telt idő. Azon Béldi ellenében, kit Cserrei, mint kedvencét, nagy részrehajlással kiszépitve, regényesen kiszínezve állított föl, Szilágyi Sándor — részint már ismert, részint néhány mostanap napfényre hozandó adat alapján — az igazi Béldit iparkodik előtűntetni, kin nem csillog ugyan a regényesség zománcza, s ki nagyravagyó és kegyetlen, a mellett pedig csüggeteg és habozó jellemével elég prózaalak, de legalább hű, legalább nem azon Cserrei-féle csúszmány, mely a történelem ítélszéke előtt soha meg nem állhat. A terjedelmes munkából, mint mondtuk, csak töredékeket hallottunk, azonban elegendőket arra, hogy azt történelmi irodalmunk gyarapodásának egyik valódi becsu adalékul tekinthetjük, becsesnek nem csak azért, mert egy a két magyar haza sorsában oly válságos időkész felvilágosításához és hibáiban elbeszélte tények helyreigazításához nyújt adatokat, de azért is, mert ez adatok nemcsak külszerűen egymás mellé állítják, de fel is vannak dolgozva s irodalmilag előadva: koránsem csekély érdem, kivált nálunk, hol még sokan vannak, kik az adatok merő egybehalmazását már történetirásnak tartják. — Az egész értekezés a „Budapesti Szemle” egyik közelebbi füzetében fog megjelenni, s eleve figyelemztetjük rá az olvasót. (P. N.)

— Megjelent Miskolcson, Kazinczy-emlény, mely a mint tudjuk a derék Lévy József tanár által van szerkesztve. Kiadja Rácz Ádám. A folyó és kötött beszédben írott cikkek következők: az szak alá sorozták: Előzmények. A muzsák hódolata. Thalia hódolata. Áldomás. Polgár koszoru. Végző. Ára 1 forint. A tiszta jövedelem az akadémiai Kazinczy-alapra fordítatik.

— A magyar biztosító társaság az életbiztosítási osztályát máj. 15-én életbe lépteti.

— Bonaparte Napoleon Lajos titkos emlékiratai magyarfordításban jelentek meg Debreczenben Tölgdi Lajos által adva ki. Az első füzet már megjelent, s az egész munka 6 éves füzetekben fog kiadni. A hatalmas francia uralkodó korábbi életére s irányára fényt vető ezen emlékirat, habár annak valódiságát kétségbehozhatni, méltó levén a közfigyelemre, annak magyar fordítása ajánlatra sem szorul.

Nemzeti színház. Szombat ápril 28-án „XI. Lajos” dráma, Gyulay Ferencz jutalmára, ki a czímszerepet sok jellemző erővel adta.

Vasárnap ápril 29-én Tökés Emilia mint vendég fölléptével „A huszár csíny.”

Hétfőn ápril 30-dikán „A szerelmes ördög” ballet, mit megelőzött „Hunyady László” 2-dik felvonása.

Politikai hírek.

— Páris, ápril 22. A „Monit. de l'Armée.” katonai szempontból következőleg tárgyalja Savoya s Nizzának Franciaországba bekebelezését:

„Azon hatalom, melylyel a savoyai hercegség bir, mindig az Alpesek örökös s azon hatalom, melylyel a nizzai grófság bir, mindig Közép-európaország kulcsának tartottak. Midőn tehát Franciaország Savoyát s Nizzát megnyerte, az által helyirati tekintetben némileg az Alpesek örökös s kapusává lesz. Ha az annexio megtörtént, többé nem lehet a keleti oldalról területünkre belőlni, a hol az összes alpési szorosutak 1815. óta Szárdinია birtokában voltak. Nem lehet többé kardcsapás nélkül eljutni a Var-ig. Szóval, Franciaország katonai határa, a genfi tótol a Var torkolatáig oltalmazva van rögtön invasio ellen. Az Alpesek nyugati lejtőinek birtoka által Franciaország ugyanazon előnyöket élvez, melyeket szomszédja Szárdinია, a keleti lejtő birtoka által élvez. Ezen nagy hegyrendszer nem oltalmazza többé a két állam egyikét, a másik rovására. A francziáknak joguk van ezt mondani: „Mi honu vagyunk, szintugy mint a szardok.” Ennélfogva pusztán földművi, helyirati s katonai — de kölcsönös előny az, mit Franciaország nyer. Nem több s nem kevesebb, mivel a budgetet s hadsereget illetőleg, a sporadikus lényegtelen. A savoyai hercegségnek 19 városa, 36 mezővárosa, 600 faluja s mintegy 550,000 lakosa, Nizzának 6 városa, 46 mezővárosa, 160 faluja s 200,000 lakosa van.

— A savoyai szavazás részletes eredménye előjele a végleges eredménynek. Eddig 30 ezer ember adta „igen” szavát a csatlakozás mellett, s csak 60 „nem” merészkedett magát e roppant szavazati tömegbe beemésznai. Az általános szavazattól fogva természetesen a katonaságnak is joga levén ohaját kifejezni, ennek keblében 127 nem kíváncsiok a francia sások alá, míg 3220 zászlóvaltozás mellett szavazott. Ez eredményt a francia lapok jelentik, s mondhatni nem nagyon hibáztak, midőn előre mondták, hogy Savoya lakossága egy szívvvel lélekel fog a csatlakozás mellett nyilatkozni. — Egészen ez előremondas azonban csak Chablais és Faucigny tartományokban talált, hol a párisi tudósítás szerint tiszta egyhanguság tünt ki, mi annál föltűnőbb, miután éppen ezen tartományok szavazata leendett az, mely Svájcz igényeinek nagyobb nyomatókat adhatott volna. Most Savoyának éppen azon lakosai szavazván egyhanguan a Franciaországához csatlakozás mellett, kikerült állitva volt, hogy érdekeik mulhatlanul Svájczhoz vonzzák, ez reklamációjának egyik főérvétől elesik.

— A francia néphangulatról a második császárságnak miként állásáról a közvéleményben a „M. Post.” párisi levelezője oly dolgokat mond, melyeket eddig angol lap szájából (talán az egy Chroniclet kivéve) igen ritkán lehetett hallani, s a melyek annál figyelemre méltóbbak, mivel ezelőtt ugyanazon levelező maga is másképen ítélte meg az állapotokat.

„Ha Napoleon császár a bekebelezések (Savoyáé és Nizzáé) által külföldön vesztett némi befolyást: azok őt otthon erősebb fogják tenni. Legyenek meggyőződve önk: III. Napoleon otthon sohasem volt erősebb mint most, sohasem volt közönyösebb ellenségei iránt mint jelen pillanatban. Éppen ma jegyezte meg előttem egy orleanista államférfi: „A mi parlamenti kormányunk jól meggondolta volna, hogyan bekebelezze be Savoyát és Nizzát, mivel tudta volna, hogy az által a nagy hatalmak gyanakodását felébresztenék. Olyan kormányra nem emlékszem, mely a pápaságot oly gyöngédelmül derékon fogta

volna, noha e pillanatban azt szemlátomást cizírogatja egy kissé. A császárnak a sajtó is egészen kezében van. Tíz évvel ezelőtti kinevettem volna a ki nekem csak a felét jósolta volna annak, a mit egész csendességgel teljesedni láttam.” „Az angol követségnek — folytatja a „Post” levelezője — ki kell vernie a fejéből azon képzeletet, mintha a császárnak számtalan volna még az ellensége Franciaországban; annak lehetlenségében sem kell többé hinnie, hogy Franciaország az imperializmussal maradandólag megbarátkozhassék. Mig III. Napoleon életben van, Franciaország a mostani kormányrendszert elfogadja mindenesetre. Az anyagi jótékonyaságok mellett, melyeket az imperializmus nekik nyújt, feledik ezek az emberek a sajtó- és szólás-szabadságot. Látnak, hogy befolyásuk a külföldön sokkal hatalmasabb, mint egy parlamenti király vagy egy zsibadt közértársaság alatt volt. Ez hízleg az ő hűségüknek, melyet egy francia uralkodónak sem kellene elhanyagolnia. A hadsereg és a hajóhad büszké a szerepre, melyet játszanak stb. stb. — és higgye meg ön, a mult emlékei újra emelkednek a nemzet lelkében, s feligmeddig felhívják a császárt, hogy Franciaország régi torképt újra állítsa helyre.”

A „Morning Post” ezen párisi levelében meglehet van némi része azon törekvésnek, hogy a francia barátság becstét a csatornán túl felfogassa; a ki azonban tudja, mily uralkodó hatalást gyakorolnak a nemzetiségi, s mizel egybefüggő a nemzeti dicsőségi eszmék mai világban még a szabadság fölött is, az a párisi levelező előadásában annál kevésbbé fog tulságos nagytást látni, mivel a porosz kereszties újság azt állítja, hogy a mit az angol lap tudósítója jelenleg mond, az az ő levelezőinek gyakorta ismételt állításaival is egybehangzik, — hozzá tévén, hogy igen kíváncsi, hogy az emberek külföldön a Franciaországban uralkodó hangulat iránt csalódásban ne éljenek.”

Husvét vasárnapján Stambulban kis zenebona volt; a keresztények isteni tiszteletök gyakorlásában háborgattattak, sőt többen közülük személyökből és vagyonukban is megtámadtattak. Ez utóbbiak közt „történetesen” francia alattvalók is voltak, és a francia kormány magas portát akarja a történetekért „felelőssé tenni”. Ha Franciaország egyszerűen kárpótlást követelne, e miatt távolról sem agódnának; a porta ily esetben nem tehetne egyebet, mint a mit hasonló esetben Nápoly vagy Portugal tön — t. i. fizetni. De ha Franciaország a portát „felelőssé” teszi a történetekért, egyszerű kárpótlással a multért nem fogja beérni, hanem biztosítékokat is fog kívánni a jövőre nézve; ily követelés pedig elláthatlan követelményeket vonhatna maga után, és mintegy második kiadását kizárhatná elő az 1853-ki eseményeknek, mik Menczikoff fel-sőkabátjával kezdődtek és a stuttgarti találkozással végződtek — látszólag, valósággal pedig talán még most sincsenek befejezve. Főleg utóbbi időben nagy határozottsággal állítják, hogy Francia- és Oroszország közta keleti ügyre nézve teljes egyetértés jött létre; mely nemcsakára tettekben fog nyilvánulni; itt ott még formaszere Francia-orosz alliancioról is vala szó.

Párisból jövő tudósítások szerint a francia kormány rossz szemmel kezdi nézni Lamoricie tábornok működését, minthogy túl megy a határokon, toborzását még a francia katonaságra is kiterjesztvén. Kíváncsiak vagyunk mi lesz ezen készülétek eredménye. A piemonti kormány, — mint turini tudósítások jelentik, — annyira bizmatlankodik ezen készülétek miatt, hogy két hadtestet (mindenk 30,000 főnyi) állit fel a római határok szemeltartására.

Páris, ápril 24. A savoyai katonaság közöl 3220 „igen”-nel, 127 „nem”-mel szavazott. Savoyában a szavazások eddig tudva levő eredménye 30,000 „igen” és 59 „nem.” Chablais és Faucignyban az eddig tudomásra jutott oredmény szerint csaknem általános egyhanguság uralkodik. — Nápolyi hírek szerint Viglia tktok orozva meggyilkolták.

Róma, ápril 20. Hirszerint számos kiszolgált francia fő- s altisztek, részint meggyőződésből, részint kölcsönvagyból, engedélyt kértek arra, hogy Lamoricie seregéhez csatlakozhassanak. Azt állítják, hogy ezen kérvényzők száma több mint 2000-re megy s hogy most a kormány az engedély megadását vagy egészen megtagadni vagy legalább nagyon megszorítani szándékozik. Hirszerint különösen azon tény adott okot ezen rendszabályra, miszerint az itteni francia helyőrségnek kísérletek tetteik, francia katonáknak a római hadtest számrai toborzása iránt. — Lamoricie tábornok Pimodan marquis hajdani ausztriai alezredes, ki Magyarországon is harczolt s ki mint katonai író is ismeretes, nevezte ki a pápai sereg tábornokai főnökévé.

A nápolyi tudósítások újra állítják, hogy Sziciliában a fegyveres csoportok szét vannak szórva, s a kir. csapatok már-már fölkelés utolsó romjait vevék üldözbe. Az egész mozgalom tehát közel volna véghehetettséghez; azonban visszamelekezve, hogy a nápolyi tudósítások a fölkelést már egyszer az egész szigeten elnyomottak jelenték, föl kell mindenesetre tűnni annak, hogy az üldözbe vétel munkája, mint mondják, még folyvást tart. Ha a Turinon át érkezett tudósításoknak hitelt adhatni, ugy ezen üldözbe vétele a szétszórt csapatoknak valódi hadjáratlalt is fölrne; s egy kül német lap bécsi levelezése ezen föllevést meg is erősíti, állitván, hogy a sziciliiai lázadás roppant és folyvást növekedő terjedelmet nyert, s a nápolyi seregnek nagy erőfeszítésébe fog kerülni, míg a vidék több pontjain összpontosult fölkelők erejét megtörheti s ekkint a mozgalomnak urává válhatik. Ezen állításnak valószínűsége kölcsönöznek a Nápolyból uár többször jelentett csapatkiadások, melyeket egy kialváshoz közellevő mozgalom bizonyára nem teendett szükségessé. B. turini tudósítások 20—25 ezerra teszik azon fölkelők számát, kik Palermo táján s a hegyek közt magukat a fővárosi helyőrség folytonos támadásai ellen tartanak. Ezen harczok nem csak gyakran ujjlanának meg, hanem egyszer-szersmind igen elkeseredettek is lennének. Egy levél 1000 elesett királyi csapatbeli katonáról szól; más tudósítások szerint pedig a csapatok vettek el zászlókat a fölkelőktől, melyeken az „annexio” fölírata volt olvasható. Más pontokról is nem kevésbbé fölriasztó hírek érkeznek. Hogy Messina a bombáztatva lön, ezt megerősítik az utolsó tudósítások, melyek szerint e város mintha kipusztult volna, oly elhagyott; ellenben az egész tartomány fölkelés közepett áll s az ifjuság minden tájról oda

*) „Kíváncsiak a magyar eposi költszet főbb formáinak történeti és szépirodalmi méltatása, különös tekintettel Zrínyi, Gyöngyösi, Vörösmarty és Arany iskolára, s azon befolyásra, melyet rájuk az ó- és újabb-kori epos gyakorolt.”

siet, hol a lázadás zászlaját látja kitűzve. Barcelonában van, mint látszik, a tartományi főkelés főfőhelye, hol a csapatok úgy mint Melazza és Patliban a várakba zárkoztak be. A sziget északnyugati részén pedig Trapani képezné a mozgalom tüzpontját, hol a helyőrség, miután fegyverrel letételt kényszerített, állítólag a néppel cimborált. Ugyan e helyen alakult volna egy ideiglenes kormány is, melyről azt hiszik, hogy a Szardíniához csatlakozást kimondta.

Minde tudósítások még megerősítést igényelnek ugyan; de ha valószínű azon hír, hogy a Piemontban tartózkodó nápolyi emigratio már legközelebb hajóra száll Sziacilia partjaira siet, ez mindenesetre nagy valószínűséget kölcsönözne a főkelés tudósításoknak. Ekkor csak a szándékról hallunk. Még nagyobb fontosságot nyerne pedig annak valószínűsége, ha mint hírlírok a szard kormány Sziaciliában létező alattvalóinak ottmaradása végett óvó rendszabályok életbeillesztéséhez fogna, melyek aztán könnyen még komolyabb bonyodalmakat vonhatnának maguk után. Ily viszonyok közt a nápolyi kormány helyzete mindenesetre olyan, mely mely megfontolást igényel. A syracusai grófnak, a király nagybátyjának tanácsát, melyet királyi öcsének adott, már ismerjük. A gróf az olasz nemzeti ügynek fölkarolását s a Piemonttal szövetséget ajánlja, mely utóbbit ő, ki neje által Victor Emanuel házával rokoni viszonyban áll, nem csak sürgősnek tart, de közzétetni is hisz. A gróf azonban nem állapodott meg a tanácsnál, hanem, mint a távirat mondá, maga részéről már nyitott is fölajánlotta volna kardját a királynak. Hogy Sziacilia volt helytartójának ily ténye a sziget lázadását tüzendek csak új hevet kölcsönözhet, ez természetesen; fog-e az a nápolyi kormány magatartására lényeges befolyással lenni, erről még mi sem hallható.

Genua, ápril 23. Az „Irene“ gözös Palermóból f. hó 17-ig terjedő tudósításokat hozott. E szerint a főkelők Montrealéig elszáncolták magukat; a sziget belsejében szétszórva volt összes kisebb helyőrségek Palermóba hívták vissza. A főkelők a fegyverletétel esetére nekik fölajánlott amnestiát visszautasították.

— A kicsi Svájcznak nem sokat használ a nagy Angolország nagykecsü barátsága s eddigi erélytelen magatartása nem sok reményre jogosíthatja föl, kivált ha valószínű azon hírek, melyeket az „Independ. belge“ az az ügyben folyt diplomatiai tárgyalásokra vonatkozólag közöl. Ezek szerint Franciaország beleegyeznék, hogy a hatalmak nyomozzák ki azon biztosítékokat, melyek a köztársaság semlegességének föntartására szükségessé találtatnának, de teljességgel nem ismeri el azon jogukat, hogy Savoya bekebelezésének érvényét, akár az egész tartományt, akár a semleges területeket illetőleg, ítélet alá vonhatnák. Svájc ez ellenében azt kívánja, hogy az érte-

kezet határozza el, vajjon Chablais és Faucigny a szövetség semlegességének veszélyeztetése nélkül Franciaországnál hagyható-e, vagy vajjon annak biztosítása nem azt kívánja-e, hogy a tartományok neki engedjék át. S mit tesz állítólag a diplomácia? ügyekszik, mint a Reuter távirata jelenti, e két ellentétes követelményt kiegyeztetni, s egy tervezett egyezmény szerint egy jegyzőkönyv fogna aláírni, mely föntartja a Svájc által követelt biztosítékokat s Franciaországot készíti, hogy a köztársasággal kiegyezzen; ha pedig a két érdekelt fél egyszer egyeztet, akkor az európai értekezlet egybegyűlése s szentesítése az eredményt; minek rövid veleje az, hogy míg a köztársaság a hatalmakhoz fölebezi ügyét, addig a hatalmak azt Franciaországhoz utasítják, s ezért egyelőre e hírek nem adhatunk ugyan hitelt, de Svájc követelményeire nézve más kilátásokat valóban más felől sem tapasztalunk nyitni, megjegyzni a „Budapesti Hírlap“.

Bern. Genfre névze Savoya csatlakozása a megsemmisülés, a francziák nemsokára többségben lesznek a városban. Minden protestatitk dacára igen jól tudják itt, hogy a kikebelezetés elkerülhetetlen, a boszantások már megkezdődtek. Genf addig kinezik, míg kegyelemért esd, s mindent tenni enged magával. Milanóban nagy placatok vannak, melyek szerint a Svájc egy anormalis államtest, mely a nemzetiség elv lokésének ellen nem állhat. Olaszország emlékezzék meg, hogy Tassin az ő nyelvét beszéli, s hogy Svájc Franciaország tudja, hogy Svájc nagy része őt illeti, így beszélnek már.

— Sz. Pétervár, ápril 9. Az orosz „Invalid“ Poroszország magatartását a hessenválasztó-fejedelemségi kérdésben tárgyalván, azt mondja, hogy Poroszország Németországnak egyedüli védelme és reménye, mert Ausztria nem mint hatalom, hanem több nemzetiség gyűjtelmé, melyek nem igen aggodnak Németország fölött. Ha Poroszország csakugyan kilépne a német szövetségből, úgy ezt leginkább Németország érezné meg. „Poroszország nélkül — írja a nevezett lap — Németország nem lenne egyéb, mint minden jelentőséget nélkülöző geographiai kitétel. Ausztria a német szövetség beljében ennek inkább része, mint első tagja. Megtámadtatás esetében Poroszország egyedül is védheti függetlenségét. Nem így van ez Németországgal, melynek Poroszország ma középpontja, s melyből, ha az utóbbi kilépne, támaszpontjától fosztatnék meg. Erről Németország komolyan gondolkodhatnék.

Ujabbak. — London, ápril 27. Az alsóház ma éji ülésében Russell lord Sheridan interpellációjára válaszul kijelenté, hogy a Sziaciliában levő brit alattvalók elegendő ottalomban részesültek, s hogy azon közlés, mintha

a lázadás elnyomása végett ausztriaiak is alkalmaztattak volna, teljesen valószerűtlen.

— Páris, ápril 25. Ha az értekezlet valószínű, Párisban fog székelné. Ekkor szóba jön az 1815-iki szerződések revisiója.

— Páris, ápril 28. A „Moniteur“ jelentése szerint a szavazás eredménye Savoyában: 131,714 igen, és 233 nem. — „Az „Independance“, közelebbről azon tudósítást közli, hogy Miló herceget a fejedelemségéből letette a szultán: az „Österr. Ztg.“ ellenben azt erősíti, hogy ama tudósítást a legjobb értesülés után alaptalannak kell nyilvánítani.

— Madridban az a vélemény, hogy az elfogott hercegek fölött a senatus fog ítélni. — A marokkói békekötés több cikkelye már meg van vitatva és jóváhagyva. — Napoleon császár, sőt a császárné is kifejezték rosszallásukat a spanyol követ előtt a Spanyolországban végrehajtott kivégzések miatt.

— Róma, ápril 21. Lamoricière tbc Anconában utazott. — Egy francziából álló társaság Lamoricière tbcnek havonként 50,000 frankot bocsátott rendelkezése alá egy évre; e pénz Ancona megerősítésére lesz fordítandó.

— Turin, ápril 27. A belügyminiszternek a lombardiai kormányzókhöz s törvényszéki elnökökhez intézett körlevele jelenti, hogy a kormány az osztrák-pápai concordatumot nem tartja kötelezőnek.

Turin, ápril 25. Az „Armonia“ szerint Cavour gróf rögtön visszatérése azért történt, hogy egy, Napoleon császár kegyében álló személyt Párisba küldjön s hogy a király számára engedélyt eszközöljön ki Bologna meglátogatására. — Mint Rómából írják: a romagnai püspököknek tiltva van a király fogadásában résztvenni.

Palermo, ápril 21. Miután Palermóban 13 főkelő kivégeztetett; a főkelőbandák 26 katonát elfogtak és felakasztottak.

— Nápoly, ápril 26. A forradalmi csapatok a kir. csapatok által üldözve s folyvást futva, Carlini városában (?) egyesültek s megerősítették magukat. A kir. csapatok által körülvétetve, tökéletesen szétszórattak; a még megmaradtak megadták magukat. A rend az egész sziciliai királyságban helyre van állítva. Nápolyi hírek szerint Viglia tábornok meghalt; hadgyakorlat alkalmával golyó érte, s egy második lövéssel kocsisát sebesítették meg.

Bécsi börzse. Apr. 28-kán: Nemzeti kölesön 79.20 — Metalliques 5 pontes 69.20. — Urbéri papírok: magyar 73. — erdélyi 69. Bankrészvény 860. Korona 18.12. Cs. k. arany 6.27. Ezüst 31.25.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DANIEL.

MAGÁN HIRDETESEK.

(941)

Ismételt

FÖLHÍVÁS

a jótékony célokra rendelt ötödik államlotteriábanani részvételre.

A közhasznú államlotteriák, — melyeknek létesítésével a bécsi cs. k. lotto-jövedéki igazgatóság van megbízva, s melyeket, mint tudva van, Ő cs. k. apostoli Felsége azon atyáskodó gondoskodással méltóztatott elrendelni, hogy tiszta jövedelmök minden levonás nélkül kizárólag új jótékony közintézetek alapítására, vagy már létező ilyes intézetek fölsegelésére fordíttassanak, — áldáshozó czéluknál fogva minden koronaországokban fölötté jóakaró részvételt fogadtattak, s az azokban részvételre lett fölhívást minden oldalról oly hatályos siker koszorúzza, hogy az eddigi négy lotteria jövedelméből, mindamellett, hogy tetemes nyeremények valának kifizetendők, az illető jótékony közintézetekre igen nevezetes összegek fordíttathattak.

De ez alig is lehetett volna másképp, miután az ausztriai birodalomban oly fölötté számosak azon nemeskeblűek, kiknek szívében a szerencsétlenség mindenkor rokonérzetre és könyörületre talál, s kik mindig készek felebarátaiknak a legtevékenyebb segílyt nyújtani.

Jelenleg a közhasznú célokra szánt ötödik államlotteria van munkában, melynek húzása már 1860. május 12-kén fog történni, s mely a közzétett játékterv szerint 70.000, 30.000, 20.000, 15.000, 10.000, 8.000, 6.000, 5.000, 4.000, 3.000, 2.000, 1.000 forintnyi sat. nyereményeket foglal magában, a melyeknek egyetemes összége 300.000 frtra rug ausztriai értékben.

Ezen lotteria tiszta jövedelme, Ő cs. k. apostoli Felségének legkegyelmesebb háttározatához képest, egyik felében:

a stájerországi, karantáni és krajnai elmebetegek számára fölállítandó országos tébolyda építésére s a klagenfurti süketnémák-intézetének fölsegelésére, másik felében pedig:

a Pöstyénben fölállítandó katonai gyógyfürdő-intézet építésére van szánva.

A tébolyodottak, süketnémák és a háboruban megbénult vagy megsebesült harcosok minden emberszerető kebelben a legelénkebb érzelmeket ébresztik, melyek mindenként arra ösztönöznek, hogy azon szerencsétlenségeknek, kik az éstől, ezen isteni szikrától, továbbá a hallástól és szólástól meg vannak fosztva, s kik a vér mezejéről megbénulva vagy egészségüket áldozva térnek vissza, tehetsége szerint segédelmet nyújtsanak.

Vajha ezen fölhívás, mely az ötödik lotteriában minél nagyobb részvétel végett minden emberszerető férfiak és nők, ama szerencsétlenség nevében, bizalomteljesen intéztetik, ismét azon jóakaró készségre találja s ismét azon kedvező eredményeket idézné elő, mint az előbbi négy államlotteriánál, s vajha azon szives résztvevők is, kiket május 12-kén a szerencse nem jutalmaz, jutalmukat azon öntudatban lennék, hogy ők sok szerencsétlen embertársaik nyomorát enyhíteni segítettek.

Egy sorsjegy ára 3 forint a. ért.

A közhasznú államlotteriák osztálya a cs. k. lotto-jövedéki igazgatóságnál.

Schrank Frigyes,
cs. k. kormánytanácsos.

(2—3)

(942)

(2—2)

UTOLSÓ ELŐTT VALÓ HÉT

a cs. k. lotto-jövedéki igazgatóság által biztosított
s közhasznú és jótékony célokra szánt ötödik

NAGY LOTTERIA

sorsjegyeinek vételére.

Nyer 4530 szám

összesen

3000000

austr. ért. forintot, jelesen:

1 nyerősz. 70000 fr.	1 nyerősz. 10000 fr.	2 mindenik 4000 fr.	50 minden. 500 fr.	1000 nyerősz. 100 fr.	10 fr.
1 „ 30000 „	1 „ 8000 „	2 „ 3000 „	00 „ 200 „	1000 „ 100 „	8 „
1 „ 20000 „	1 „ 6000 „	2 „ 2000 „	150 „ 100 „	1000 „ 100 „	6 „
1 „ 15000 „	2 mindenik 5000 „	15 „ 1000 „	1200 „ 50 „	1000 „ 100 „	4 „

A húzás visszavonhatatlanul megtörténik
1860 május 12-kén.

Egy sorsjegy ára
3 forint aust. ért.

Figyelmeztetés: Nem magán-, hanem állam-lotteria. — Csak egyféle sorsjegyek léteznek, osztálykülönbség nélkül. — A sorsjegyeknek csak egy ára van. — Mindenik sorsjegy egyetlenegyszer húzásban minden nyereményre játszik. — A kihúzott sorszatnak bármelyik sorsjegyre a sorszat nyereményen kívül nagy nyeremény is járhat. — A nyeremények jegyzéke a húzás után tüstént kiadatik. — A nyeremények kifizetése a sorsház után tizennégy nappal, a hállapon a törvényes bélyegjeggyel ellátott eredeti sorsjegyek előmutatása mellett. a lotteria pénztáránál Bécsben (Salzgries 184 sz.) történni. Mindazon nyeremények, melyek a sorsház után 6 hónap alatt, tehát 1860 november 12-keig bármely okból föl nem vétetnek, a játékterv 11. § szerint, az ezen lotteria jövedelmében részesítendő, legkegyelmesebben kijelölt jótékony közintézetek javára fog-nak fordíttatni. — A közelebbi határozatokat a nyomtatott játékterv tartalmazza, mely minden sorsjegy-eladónál megtekinthető, s a vett sorsjegyek mellé adatik.

A cs. k. lotto-jövedéki igazgatóság Bécsben.

(938)

(2—6)

Uj vendéglő Tordán.

Alóltirt tisztelettel jelenti a t. cz. közönségnek,
hogy jól szervezett vendéglőjét a „Magyarkoro-

nához“ a piaczon Veress Lajos ur házánál megnyitotta. Főtörekvése leendő jutányos és pontos szolgálattal a t. cz. közönség partfogását kiérdemelni.

Römer János
vendéglős.

AZ EV. REF. FÖTANODA KÖNYVTÁRA. (Belső farskautum 74 sz.)

Mai számunkhoz egy fél ív melléklet van csatolva.